

ОСНОВНИЙ ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД ТА ТИПИ ЯХТ-КЛУБІВ**Токар О.С.,**студентка каф. Архітектури будівель та споруд,
arina2019@icloud.com**Єрмуракі О.І.,**ст. викл. каф. Архітектури будівель та споруд,
ms.yurc.13@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0623-345X*Архітектурно-художній інститут,
Одеська державна академія будівництва та архітектури*

Анотація. Розвиток яхт-клубів сьогодні вимагає ретельного аналізу міжнародної ситуації, яка значною мірою сприяє створенню та розвитку морських клубів. Крім того, це допомагає поставити правильні завдання та врахувати міський вимір розвитку, соціальні та культурні потреби (розваги, відпочинок, розвиток водних видів спорту) та важливість архітектури.

Відіграє важливу роль проблема зміцнення здоров'я населення, створення більшої можливості для проведення дозвілля – привернення населення до нового способу життя. Таким елементом можуть стати сучасні яхт-клуби рекреаційного типу на узбережжі морських і річкових водойм України. Будівництво громадських прибережних багатофункціональних комплексів відкриває широкі можливості для розвитку різних видів спорту на воді і міжнародного туризму. Також будівництво яхтових центрів і яхт-клубів створить широку естетичну палітру для формування берегового фасаду міста

Ключові слова: Архітектурне проектування, яхт-клуби, типологія яхт-клубів, функціональне призначення, класифікація, композиція, містобудівний контекст, готельні комплекси, фізкультурно-оздоровчі комплекси.

Вступ. Яхт-клуб — державна чи приватна організація, яка набирає моряків незалежно від того, чи збирають вони щорічні внески до клубного фонду. Яхт-клуб спрямований на захист прав яхт-індустрії та моряків. Здають в оренду майданчики та обладнання, роблять ремонти та надають місця для паркування майданчиків. Комплекс будівель яхт-клубу включає елінг, майстерню, причали для швартування та стоянки яхт, механізми для підйому та спуску суден. Зазвичай вони розташовані в затоках або устричних пластах. Залежно від функціонального призначення будівлі, споруди та комплекси яхт-клубів можна розділити на дві основні категорії: спорт і вільний час.

Основним завданням спортивних споруд, споруд і комплексів яхт-клубів є спортивне виховання населення. Спортивні тренування можуть проходити на аматорському або професійному рівні.

За своїми обов'язками спортивні яхт-клуби поділяються на:

- Олімпійський яхт-клуб;
- Яхт-клуб дальнього спортивного плавання.
- регатний (крейсерський) яхт-клуб;
- гоночний яхт-клуб з гонками на короткі дистанції.[2]

В обов'язки яхт-клубів відпочинку входить надання різноманітних послуг і форм дозвілля населенню. Залежно від характеру дозвілля, особливостей сервісу, що надається, рекреаційні яхт-клуби класифікуються як:

- розважальний
- туристичний;

- навчальний;
- готель.

Зараз спостерігається активне будівництво нових яхт-клубів, модернізуються старі, стартують проекти яхтових портів в котеджних селищах, що будуються. Будівництво яхт-клубів сьогодні – актуальна тема.

Виходячи із зарубіжного досвіду, у зв'язку з цим яхт-клуби поділяють на 4 категорії за типом сервісу, що надається (набір послуг):

- *Яхт-клуб (економ клас)* стоянка для яхт та катерів категорії «рибальська слобода» або «гостьова гавань», причальні конструкції якої складаються з кількох металевих понтонів. На такій стоянці може розміститися не менше 15 маломірних катерів, переважно рибальських, і яхт до чверть тонного класу. За бажанням «Hafenbüro» також можна розмістити над водою. Основний дохід від бізнесу – оренда паркомісць.

- *Яхт-клуб (бізнес-клас) в категорії «Марина»*. Мінімальна фіксована структура. Він може вмістити не менше 20 середніх яхт і корпусів човнів. Ці автостоянки включають: «Портовий офіс»*, причал або пірс для навантаження та розвантаження суден, кафе-бар, душові та туалети. Основним доходом цього бізнесу буде плата за паркування та додаткові послуги.[1]

- *Яхт-клуб категорії «Скандинавія» (перший клас)*. Ця категорія включає наявність послуг. Такі яхт-клуби можуть включати такі пакети послуг: паливо, вода, електропостачання, ресторани, бари, міні-готелі з душовими, магазини, ремонтні центри та ін. Додатковими джерелами доходу є продаж човнів, двигунів і аксесуарів.

- *Яхт-клуб преміум-класу «Монако»*. Клуби цієї категорії заслуговують на те, щоб служити авторитетній аудиторії. За обсягом наданих послуг вона порівнянна з третьою категорією, але рівень обслуговування столиці якірної стоянки дозволяє обслуговувати круїзні яхти.

Яхт-клуб як організація має являти собою досить великий і багатофункціональний комплекс, який, окрім стоянки суден, включає ще й зимове зберігання та ремонт, торгово-розважальний центр з розвинутою інфраструктурою та спортивні споруди. Сучасні яхт-клуби не тільки культивують вітрильний спорт, але сьогодні вони представлені і моторною технікою. Як показує аналіз досвіду проектування, будівництва та експлуатації вітчизняних та зарубіжних яхт-клубів, якщо під «яхт-клубом» мається на увазі якась організація, яка включає акваторію, ділянку суші, причали, стоянки, еллінки і основну будівлю або комплекс будівель і споруд, керуюча цим великим і клопітким господарством, то маємо марину у своєму сформованому вигляді. "Марина" - це містобудівна модель яхт-клубу. Але під «яхт-клубом» може матися на увазі лише безпосередньо об'єкт, будівлі та споруди [5].

Сьогодні все більшого поширення набуває проектування яхт-клубів, що пов'язане з активним освоєнням морських, річкових та озерних просторів країни. Йдеться як про банальне отримання прибутку з оренди яхт-місць, так і про створення баз професійного рівня та яхт-шкіл. Також зверніть увагу на те, де зберігається яхта. Розвиток її типології за кордоном базувався на дуже сприятливому помірному кліматі, який дозволяв тримати її яхти на воді або біля води цілий рік. Архітектурні проекти наших співвітчизників також підпорядковані цій тенденції.

Елінг - це не тільки місце для зберігання вашої яхти, а й невелика майстерня, де ви можете проводити поточний ремонт вашого човна. Звичайно, це не верф, але підготовчі роботи до спуску яхт на воду відбуваються тут. Моряки можуть завдати дрібних пошкоджень і частково пофарбувати себе на своєму робочому місці. До речі, як і на будь-якому робочому місці, для елінгу потрібна зона для короткочасних перерв. Відверто кажучи, я вважаю, що ця технічна частина яхт-клубу нічим не відрізняється від, скажімо, офісу, де є все необхідне для успішного професійного процесу. Історично елінги поєднували в собі функції гаража для яхт і будинку господаря. Однак огляд, і навіть ремонт, і навіть негода в таких приміщеннях. Проект повинен враховувати ці питання [4].

Почесне місце серед архітектурних споруд можуть займати будівлі Eling. Основна тема його художніх образів — вітрила, кораблі, плавність ліній у футуристичних проектах. Насправді ніщо так не нагадує нам про море, як вітрила, хвилі та морські тварини.

Залежно від водного шляху яхт-клуб може бути океанським, річковим або озерним. Розподіл району клубу та акваторії завжди проводиться в індивідуальному порядку. Вибір правильного місця розташування допоможе вам уникнути додаткових витрат на будівництво та роботу вашого клубу, підвищивши прибутковість і прибутки. Зазначимо, що місце паркування визначатиме майбутнє функціональне призначення.

На якому судні базується яхт-клуб - відповідно розраховується площа для стоянки і зберігання судна. При вирішенні цієї проблеми вирішується, що це за яхт-клуб, яку проблему він вирішує, яка у нього інфраструктура. Тип яхти в першу чергу визначається її призначенням і зоною дії, конструкцією корпусу і озброєння. Потрібно точно розуміти, яку саме яхту проектує яхт-клуб [6].

Формоутворення головних та др. угорядних приміщень, їх поєднання будується на основі гармонізації та психофізіологічних закономірностей внутрішнього простору. В архітектурному проектуванні громадських будівель склалися два основні методи побудови їхньої архітектурно-планувальної композиції залежно від різного підходу до формування внутрішнього простору будівель.

Перший метод, найбільш традиційний, заснований на чіткому поділі всіх приміщень на однорідні функціональні групи, виділення ядра композиції та елементів функціональних зв'язків. Система організації життя у будівлі у разі відповідає внутрішнім просторам.

Другий метод, що відповідає вимогам сучасної архітектури, заснований на універсальності та різноманітному використанні внутрішнього простору шляхом створення єдиного укрупненого гнучкого внутрішнього простору з простим контуром обсягу [7]. У будь-якому випадку функціональні групи формуються з урахуванням поділу внутрішнього простору за допомогою спеціальних конструкцій – пересувних перегородок.

У композиції яхт-клубу автор розрізняє основну функціональну композицію та додаткову функціональну композицію.

Основний функціональний склад:

- стоянки яхт та катерів (причал, пірс);
- основні будівлі клубу («Харбор офіс», адміністративна зона, навчальна зона);
- Елінги для ремонту та зберігання суден;
- Майстерні з ремонту суден;
- Криті майданчики для зберігання та ремонту суден у період навігації та зимового періоду та/або відкриті майданчики для зберігання суден у період навігації та зимовий період;
- Майданчик для просушування вітрил;
- Автостоянка [3].

Основний функціональний склад мають усі типи яхт-клубів незалежно від їхньої класифікації. Залежно від типу яхт-клубу можуть лише змінюватися кількісні характеристики: кількість місць для зберігання плавзасобів, його габарити в залежності від типу суден, довжини причалів, пірсів, розміри будівель та споруд, залежно від складу груп приміщень, що входять до них. Цей склад мають і яхт-клуби категорії «Рибальська слобода» та яхт-клуб класу – преміум «Монако». Залежно від класифікації за функціональною ознакою до основного складу додаються необхідні для цього типу яхт-клубу зони: навчальний для рекреаційних яхт-клубів, готель для рекреаційних яхт-клубів типу «готель», спортивно-оздоровчий для спортивних яхт-клубів. Залежно від завдання на проектування кожен із перерахованих яхт-клубів може мати необхідний йому додатковий функціональний склад приміщень, будівель та споруд у необхідному обсязі для забезпечення рентабельної цілорічної експлуатації. Яхт-клуби класифікуються за всіма трьома типологічними категоріями типів заснування. Кожен яхт-клуб можна розглядати з точки зору його функціональних особливостей, на яку вікову категорію аудиторії він розрахований, які типи

суден і класи обслуговує. З цього ми бачимо, що всі три категорії таксономії пов'язані одна з одною. Вже в цих зв'язках відображені можливі об'ємно-планувальні рішення, будівельні композиційні структури, споруди та комплекси яхт-клубів [5]. Які ділянки, будинки, будівлі та комплекси вибрано з основних категорій, таких як громадські будівлі та споруди, адміністративні будівлі та господарські будівлі, а також які групи промислових будівель належать до цього яхт-клубу або Ви можете здогадатися, що представляє цей яхт-клуб.

Архітектурно-композиційне рішення будівлі - побудова композиції об'ємів усієї будівлі, фасадів, інтер'єрів при обробці об'ємно-просторового рішення за допомогою архітектоники об'ємних форм та архітектурно-художніх прийомів.

Зовнішній вигляд будівлі залежить від його функціональних особливостей, водночас він має формуватися за законами краси. Ще Гегель наголошував, що одна з великих крас класичної архітектури є те, що вона не ставить колон більше, ніж необхідно для підтримки тяжкості балок, і що в архітектурі колони, поставлені тільки для прикраси, не мають справжньої краси. Завдяки архітектурі складаються та формуються естетичні уявлення. Відчуття прекрасного в архітектурі виникає в тих випадках, коли мистецькими засобами виражена сила ідейного задуму, знайдені закономірності пропорції форми, фактура та колір матеріалу, досягнуто гармонії з навколишнім середовищем.

Універсальне приміщення дозвільних клубів є їх композиційним та функціональним ядром.

Аніматорські клуби також рекомендується проектувати за схемою композиційного ядра у складі загальних рекреаційних приміщень (вітальня, буфети, виставкові зали тощо), передбачаючи можливість ізоляції великих спеціалізованих груп приміщень (майстерні, групи студій тощо).

У рекреаційних приміщеннях клубної частини – можливість проведення танцювальних заходів та свят у залі для фізкультурно-оздоровчих занять, у приміщеннях студій площею понад 50 м² та ін., проектування гуртків універсального призначення, розміщення групи гуртково-студійних приміщень навколо загального композиційного ядра (вітальні, холу), Виставки); можливість зв'язку груп приміщень клубної частини та зв'язку з фойє клубу, минаючи вестибюль;

У всіх приміщеннях клубу – можливість трансформації приміщень.

Будівля Елінга може посісти гідне місце серед архітектурних споруд. Основною темою його художнього образу може стати тема вітрил, кораблів, плавних ліній футуристичних проектів. Насправді ніщо так не нагадує нам про море, як вітрила, хвилі та морські істоти [4].

Виникнення нових типів будівель сприяє створенню нових матеріалів та конструкцій, які, своєю чергою, стимулюють появу нових архітектурних форм. Це діалектична єдність будівельної науки та архітектури - необхідна умова для їхнього прогресивного розвитку.

І функціональні, і художні завдання архітектури матеріалізуються у конкретних конструктивних формах, які забезпечують міцність, надійність, довговічність будівель, споруд та його елементів. Будівельні конструкції є по суті «підсвідомими елементами архітектури». Проектування будь-якої громадської будівлі є багатограним творчим процесом на основі єдиних державних норм і стандартів.

Функціональна та об'ємно-планувальна організація громадських будівель визначає площинний або просторовий взаємозв'язок їх приміщень. Для здійснення зв'язку між різними групами приміщень у межах одного поверху будівлі (або рівня цілого комплексу) використовуються горизонтальні комунікації (коридори, рекреації, пасажі, атріуми, фойє). Зв'язки між поверхами та рівнями забезпечуються вертикальними комунікаційними пристроями: сходами, пандусами, ліфтами, ескалаторами.

Конструктивне рішення будівлі загалом визначається першому етапі проектування вибором конструктивної системи та конструктивної схеми. Конструктивна система є сукупністю взаємопов'язаних конструктивних елементів будівлі, що забезпечують його міцність, стійкість і необхідний рівень експлуатаційних якостей. Конструктивні елементи, з яких складається будівля, залежно від їхнього призначення поділяють на дві основні групи -

несучі та огорожувальні. Несучі конструкції в сукупності утворюють просторову систему - поєднання вертикальних і горизонтальних елементів, яку називають несучим остовом будівлі. Розрізняють кілька видів основних несучих елементів - стрижні, пластини (плити), просторові оболонки та масивні чи тривимірні тіла.

Зазвичай на початковому етапі проектування приймають конструктивну схему будівлі, керуючись принципом взаємного розміщення у просторі вертикальних несучих конструкцій (наприклад, поздовжнього, поперечного). Застосовують різні конструктивні схеми: - з поперечними несучими стінами; - з поздовжніми несучими стінами; - з поздовжньо-поперечними несучими стінами. При поперечних несучих стінах зовнішні поздовжні стіни є теплоізоляційними і можуть бути самонесучими і навісними. При конструктивній системі - неповний каркас (каркасно-стінова), без зовнішнього ряду колон, застосовують несучі панелі, які передають навантаження не тільки від панелей, що лежать вище, але і від перекриттів.

Вибір типу і матеріалу несучих конструкцій при проектуванні визначається величинами прольотів, що перекриваються. При малих прольотах застосовують прості площинні та стрижневі конструкції, при великих – більш складні просторові [3].

Стійково-балкова конструкція є найбільш простою та поширеною серед площинних. Вона складається з вертикальних та горизонтальних стрижневих несучих елементів. Вертикальний елемент - стійка (колона, стовп) - є прямолінійним стрижнем, який сприймає всі вертикальні навантаження від горизонтального елемента (балки), горизонтальні навантаження, що припадають на стійку, і передає зусилля від цих впливів на фундамент. При цьому сама стійка працює на стиск та вигин. Горизонтальний елемент стійково-балкової системи - балка (брус) - прямолінійний стрижень, що працює на поперечний вигин під дією вертикальних навантажень.

Висновки. Яхт-клуб — державна чи приватна організація, яка набирає моряків незалежно від того, чи збирають вони щорічні внески до клубного фонду. Яхт-клуб спрямований на захист прав яхт-індустрії та моряків. Здають в оренду майданчики та обладнання, роблять ремонти та надають місця для паркування майданчиків. Комплекс будівель яхт-клубу включає елінг, майстерню, причали для швартування та стоянки яхт, механізми для підйому та спуску суден. Зазвичай вони розташовані в затоках або устричних пластах.

Сучасний яхт-клуб культивує не тільки вітрильний спорт, а й представлений сьогодні і моторною технікою. Як показує аналіз досвіду проектування, будівництва та експлуатації вітчизняних та зарубіжних яхт-клубів, якщо під «яхт-клубом» мається на увазі якась організація, яка включає акваторію, ділянку суші, причали, стоянки, елінки і основну будівлю або комплекс будівель і споруд, керуюча цим великим і клопітким господарством, то маємо марину у своєму сформованому вигляді. "Марина" - це містобудівна модель яхт-клубу. Але під «яхт-клубом» може матися на увазі лише безпосередньо об'єкт, будівлі та споруди.

Завдання архітекторів полягає у створенні організованого простору для освоєння азів морської науки чи середовища для спілкування та роботи вже досвідчених яхтсменів [7]. В даний час проекти яхт-клубів стають все більш популярними, що пов'язано з активним освоєнням морських, річкових і озерних просторів країни. Йдеться про отримання посередніх прибутків від оренди яхтових причалів і створення баз професійного рівня та яхтових шкіл.

Тому зараз необхідно вирішити завдання розробки норм і рекомендацій щодо проектування яхт-клубів в нашій країні. Ключове слово — «ми», оскільки клімат завжди важливий у будівництві будь-якої спортивної споруди.

Зараз ми спостерігаємо активне будівництво нових яхт-клубів, модернізацію старих яхт-клубів і старт проекту марини в котеджному містечку, що будується. Сьогодні актуальна тема будівництва яхт-клубу.

Література

- [1] ДБН Б.2.2-12:2019 «ПЛАНУВАННЯ І ЗАБУДОВА ТЕРИТОРІЙ»;
- [2] ДБН Б.2.2-5:2011. РЕКРЕАЦІЙНІ ЗОНИ. БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ
- [3] ДБН В.2.2-16:2019 «КУЛЬТУРНО-ВИДОВИЩНІ ТА ДОЗВІЛЛЄВІ ЗАКЛАДИ»;
- [4] ДБН В.2.2-9:2018 «ГРОМАДСЬКІ БУДИНКИ ТА СПОРУДИ»;
- [5] Гнатюк Л.Р. Доцільність використання органічної архітектури у закладах заміського відпочинку / Л.Р. Гнатюк, Ю.В. Федорова // Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць. - К.: НАУ, 2020. - Вип. 20. - С. 36–42.
- [6] Водний кодекс України: проект Закону України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>
- [7] http://www.admagazine.ru/inter/50440_yakht-klub-v-monako-po-proektu-normana-fostera-izhaka-granzha.php
- [8] <http://deadbees.net/roskoshnyj-yaxt-klub-monako-v-monte-karlo-foto/>
- [9] <https://er.knutd.edu.ua/bitstream>
- [10] <https://core.ac.uk>

References

- [1] DBN B.2.2-12:2019 «PLANUVANNYA I ZABUDOVA TERYTORIY»;
- [2] DBN B.2.2-5:2011. REKREATSIYNI ZONY. BLAHOUSTRIY TERYTORIY
- [3] DBN V.2.2-16:2019 «KUL'TURNO-VYDOVYSHCHNI TA DOZVILLYEVI ZAKLADY»;
- [4] DBN V.2.2-9:2018 «HROMADS'KI BUDYNKY TA SPORUDY»;
- [5] Hnatyuk L.R. Dotsil'nist' vykorystannya orhanichnoyi arkhitektury u zakladakh zamis'koho vidpochynku / L.R. Hnatyuk, YU.V. Fedorova // Teoriya ta praktyka dyzaynu. Zbirnyk naukovykh prats'. - K.: NAU, 2020. - Vyp. 20. - С. 36–42.
- [6] Vodnyy kodeks Ukrayiny: proekt Zakonu Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-vr#Text>
- [7] http://www.admagazine.ru/inter/50440_yakht-klub-v-monako-po-proektu-normana-fostera-izhaka-granzha.php
- [8] <http://deadbees.net/roskoshnyj-yaxt-klub-monako-v-monte-karlo-foto/>
- [9] <https://er.knutd.edu.ua/bitstream>
- [10] <https://core.ac.uk>

MAIN FUNCTIONAL COMPOSITION AND TYPES OF YACHT CLUBS

Tokar O.,

Student, Department of Architecture of Buildings and Structures,
arina2019@icloud.com

Yermuraki O.,

Senior Lecturer, Department of Architecture of Buildings and Structures,
ms.yurc.13@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0623-345X

*Institute of Architecture and Art,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*

Abstract. The development of yacht clubs today requires a careful analysis of the international situation, which greatly contributes to the creation and development of nautical clubs. In addition, it helps to set the right objectives and take into account the urban dimension of development, social and cultural needs (entertainment, recreation, development of water sports) and the importance of architecture. A yacht club is a public or private organization that recruits sailors regardless of whether they collect annual contributions to the club fund. The Yacht Club aims to protect the rights of the yacht industry and sailors. They rent out sites and equipment, make repairs and provide places for parking sites. The complex of buildings of the yacht club includes a boathouse, a workshop, berths for mooring and parking of yachts, mechanisms for raising and lowering ships. They are usually located in bays or oyster beds. Depending on the functional purpose of buildings, structures and complexes of yacht clubs can be divided into two main categories: sports and leisure. A yacht club is a public or private organization that recruits sailors regardless of whether they collect annual contributions to the club fund. The Yacht Club aims to protect the rights of the yacht industry and sailors. They rent out sites and equipment, make repairs and provide places for parking sites. The complex of buildings of the yacht club includes a boathouse, a workshop, berths for mooring and parking of yachts, mechanisms for raising and lowering ships. They are usually located in bays or oyster beds. The modern yacht club cultivates not only sailing, but is also represented today by motor equipment. As the analysis of experience in the design, construction and operation of domestic and foreign yacht clubs shows, if by "yacht club" is meant any organization that includes a water area, a land area, moorings, parking lots, boathouses and the main building or a complex of buildings and structures, managing this large and troublesome economy, we have marina in its formed form. "Marina" is an urban planning model of a yacht club. But "yacht club" can mean only the direct object, buildings and structures.

Keywords: Architectural design, yacht clubs, typology of yacht clubs, functional purpose, classification, composition, urban planning context, hotel complexes, physical culture and recreation complexes.